

op het voedsel dat ze vinden in de natuurgebieden. Zo worden er aansluitend aan de natuurgebieden foeragemogelijkheden voor de jongen gecreëerd.

NATUURONTWIKKELING EN HERSTEL

Door vernatting ten behoeve van hoogveenherstel is al een aantal mogelijke broedplekken ontstaan in Limburg en Noord-Brabant. In de Mariapeel en in de Groote Peel staan dit soort maatregelen ook gepland. In de Deurnese Peel is na de beëindiging van de turfwinning de waterstand weer omhoog gebracht, waarbij grote ondiepe plassen zijn ontstaan. In het Kempen-Broek is de oppervlakte natte natuur flink toegenomen door natuurontwikkeling in zowel Nederlands als

Belgisch Limburg. Als de waterstand in al deze gebieden voldoende hoog is, zal er ook geschikte natuur voor broedende kraanvogels zijn.

EN NU VERDER

De eerste stappen zijn gezet, maar daarmee zijn we er natuurlijk nog niet. Op termijn gaan we van lokale ingrepen naar grote aaneengesloten natuurgebieden waar rust en ruimte is voor de kraanvogel. Dit doen we door gebieden te vernatzen. We doen dit natuurlijk niet voor de kraanvogel alleen. Wanneer een gebied voor deze grote vogel geschikt is, is het dat ook voor talloze andere moerasbewoners. En waar ook de recreant – op gepaste afstand – kan genieten van al dit moois.

COLOFON ARK Natuurontwikkeling, september 2015 | TEKST EN SAMENSTELLING Ellen Luijks, Twan Teunissen | FOTOGRAFIE Bob Luijks - Natuurportret, Twan Teunissen | ILLUSTRATIE Jeroen Helmer | VORMGEVING Bas Reijnen

De Kraanvogel

Kansen voor kraanvogels in Limburg en Brabant

De kraanvogel komt er aan! Binnen een paar jaar zouden ze zo maar in Brabant en Limburg kunnen broeden. Stel je voor, staand aan de rand van een moeras zie je twee sierlijke kraanvogels; trompetterend staan ze in het moeras en met grote stappen waden ze door het water naar hun nest. Kraanvogels voelen zich thuis in moerassen. Ze zijn de kroon op de ontwikkeling van grote natte natuurgebieden. Natuurgebieden waar ook veel andere dieren zich thuis voelen zoals watersnip, grauwe klauwier en gladde slang.

EVEN VOORSTELLEN

Kraanvogels zijn grote grijze vogels van 1,30 meter lang en met een vleugelspanwijdte van 2,30 meter. Ze hebben een kenmerkende rode vlek achter op de kop. Vanaf eind oktober tot half november is de trek naar de overwinteringsgebieden in het zuiden. Bij oostenwind vliegen soms tienduizenden vogels over het oosten van Nederland, onmiskenbaar door het trompetterende geluid. In februari vliegen ze weer terug naar de broedgronden in het noorden, waar ze 1 of 2 jongen krijgen.

DE COMEBACK VAN DE KRAANVOGEL

We weten het niet zeker, maar waarschijnlijk broedde de kraanvogel voor het laatst in de Middeleeuwen in Nederland. De laatste jaren maakt deze grote vogel een opmerkelijke comeback, net als bijvoorbeeld zeearend en grote zilverreiger.

Bij onze burens in Duitsland waren ze nooit helemaal weg, maar het scheelde niet veel. Eind jaren vijftig waren er nog maar 500 paar kraanvogels over, allemaal in het oosten. Sinds de jaren zeventig is het aantal broedparen gegroeid tot ongeveer 10.000. En de kraanvogels hebben zich verspreid over grote delen van Duitsland.

Komen de vogels terecht in gebieden waar nog geen kraanvogels zijn dan bezetten ze als eerste de meest aantrek-

kelijke broedgebieden. En zo ging het ook in Nederland. De eerste broedpoging vond in 2001 in Friesland in het Fochteloërveen plaats. Daar groeide het aantal broedende paren en inmiddels zijn ook de eerste nesten elders gebouwd, in het Dwingelderveld, in Overijssel in de Engbertsdijkvenen en in het Gelderse Korenburgerveen. Bovendien zwerven op steeds meer plekken niet broedende kraanvogels rond.

Het is inmiddels niet meer de vraag of, maar wanneer er kraanvogels gaan broeden in Brabant en Limburg.

NIEUWE BROEDGEBIEDEN

Jonge kraanvogels broeden pas na een paar jaar. Ontdekken ze een potentieel broedgebied, dan wordt dat eerst door de vogels onderzocht. Soms duurt dat wel twee tot vijf jaar. Is het gebied nat

genoeg zodat ze vosvrij kunnen broeden, is er voldoende voedsel, zijn er ruige graslanden waar ze terecht kunnen om met hun jongen voedsel te vinden?

Ook houden kraanvogels van rustige plekjes waar ze hun nest kunnen bouwen. Veel Nederlandse gebieden zullen dan ook ongeschikt zijn voor kraanvogels, simpelweg omdat ze te klein zijn. Veel gebieden zijn wel geschikt. En we kunnen gebieden zelfs beter geschikt maken.

In Limburg en Noord-Brabant wordt in natuurgebiedengewerkt aan herstel van (natte) ecosystemen en daar profiteert de kraanvogel ook van. Rust wordt gecreëerd door het verleggen van wandelpaden, eilandjes worden aangelegd zodat roofdieren niet makkelijk bij het nest kunnen komen en waar het kan wordt de waterstand verhoogd.

ETEN

In natuurgebieden eten kraanvogels insecten, kleine zoogdieren, wormen,

kikkers, maar ook plantenwortels en kiemplanten. Kraanvogelkuikens groeien snel en eten heel veel kleine diertjes zoals sprinkhanen, kevers, libellen, wormen, jonge kikkers en visjes. Deze zijn te vinden in ondiep water en open plekken met kort gras.

Na de broedtijd verlaten veel kraanvogels het natuurgebied en gaan ze op bezoek bij de boer. Als boeren oogstresten van graan, aardappelen en mais laten liggen vormt dat een goede aanvulling

